

GHID

ORGANIZAREA ȘI IMPLEMENTAREA PROGRAMELOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT DUAL PENTRU AGENȚII ECONOMICI

MINISTERUL EDUCAȚIEI,
CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

Implemented by

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare
Швейцарское сотрудничество на развитие и сотрудничество

Acest ghid este realizat în cadrul proiectului „Promovarea Învățământului Profesional Tehnic pentru o Economie Verde” implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit - GIZ) în cadrul cooperării germane și co-finanțat de Agenția de Cooperare și Dezvoltare a Elveției (SDC).

Proiectul vizează promovarea meseriilor și specialităților în domeniul economiei verzi prin ÎPT dual. Agenții economici care acordă atenție deosebită tranziției spre o economie verde, având ca obiectiv creșterea economică prin descreșterea consumului de materii prime și energie, vor putea beneficia de suport prioritar din partea proiectului.

Autor: BAA "Gladei și Partenerii"

Copyright © Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Toate drepturile rezervate.

Ghidul are scop informativ și nu reprezintă consultație profesională. Opiniile exprimate în această publicație sunt cele ale autorilor și nu reflectă în mod necesar opiniile cooperării germane sau SDC. Nici un fragment al acestei publicații nu poate fi reprodus sau transmis sub orice formă și prin orice mijloace, fără autorizația scrisă a titularilor dreptului de autor.

Introducere

Acest Ghid are drept scop informarea agenților economici interesați în a-și dezvolta resursele umane prin implementarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual. Învățământul dual presupune investirea în viitori angajați profesioniști prin instruirea lor în paralel de către instituția de învățământ profesional tehnic și agentul economic. În perioada studiilor prin învățământ dual, ucenicul acumulează cunoștințe preponderent teoretice în cadrul instituției de învățământ și competențe și abilități preponderent practice în cadrul agentului economic.

Pionerul învățământului dual este Germania, unde circa 20% din toate societățile comerciale oferă formare profesională. În Germania peste 415.000 de ucenici absolvă învățământul dual în fiecare an, dintre care 72,7% sunt de îndată angajați de întreprinderea lor formatoare. Mai mult, conform statisticilor germane, 76% din investițiile pe care le suportă angajatorul pe perioada învățământului dual sunt recuperate prin contribuții productive ale ucenicilor în perioada de formare profesională. Această practică a dus la înregistrarea de către Germania, pe de o parte, a celei mai mici rate de șomaj în rândul tinerilor din Europa, iar pe de alta, a unui înalt nivel de asigurare a întreprinderilor cu personal înalt calificat.

În cele ce urmează, vă prezentăm o introducere în învățământul dual, cu speranța ca împreună să contribuim la dezvoltarea afacerii Dumneavoastră, accentul fiind pus pe formarea cadrelor conform cerințelor și necesităților activității pe care o desfășurați.

În Republica Moldova învățământul dual este implementat din 2014, la inițiativa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, iar activitatea de suport și monitorizare a învățământului dual este realizată de Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova.

Nota bene

Prima societate comercială care a realizat programe de învățământ dual în Republica Moldova, începând cu anul 2014, a fost DRA "Draexlmaier Automotive" SRL (investitor german). În anul de studii 2018 - 2019, mai mult de 70 de agenți economici implementează programe de învățământ dual.

Oferta programelor duale, inclusiv instituțiile de învățământ participante, pot fi accesate pe pagina web www.ipt.md.

CUPRINS

CAPITOLUL I.

CE BENEFICII OFERĂ ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL ÎNTREPRINDERII MELE?	3
1.1 AVANTAJELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DUAL PENTRU ÎNTREPRINDERE	3
1.2 CADRUL NORMATIV	5
1.3 COSTURILE PROGRAMULUI	8
1.4 CERINȚELE FAȚĂ DE ÎNTREPRINDERE	9
1.5 DEFINIREA CERERII	11
1.6 DEFINIREA OFERTEI	13

CAPITOLUL II.

CUM IMPLEMENTEZ ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL ÎN ÎNTREPRINDEREA MEA?	14
2.1 ETAPELE IMPLEMENTĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DUAL	14
2.2 ACORDUL DE COOPERARE	16
2.3 PREGĂTIREA MAIȘTRILOR-INSTRUCTORI	16
2.4 SELECTAREA UCENICILOR	18
2.5 CONTRACTUL DE UCENICIE	19
2.6 PLANUL DE INSTRUIRE ÎN CADRUL AGENTULUI ECONOMIC	21
2.7 PERIOADA DE IMPLEMENTARE	22
2.8 EVALUAREA UCENICULUI	23

CAPITOLUL I.

CE BENEFICII OFERĂ ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL ÎNTREPRINDERII MELE?

1.1 AVANTAJELE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DUAL PENTRU ÎNTREPRINDERE

a) Access la cadre calificate.

Lipsa personalului înalt calificat în domeniile specifice poate fi soluționată prin pregătirea acestuia în cadrul întreprinderii, în parteneriat cu instituția de învățământ profesional tehnic (instituția de ÎPT) de profil. Specialiștii astfel pregătiți vor deține nu doar cunoștințe teoretice, acumulate la instituția de învățământ, dar și competențe practice, obținute în cadrul întreprinderii, în procesul de lucru la utilajele și echipamente moderne, puse la dispoziție de aceasta, sub supravegherea maiștrilor-instructori.

b) Loialitate față de întreprindere, fluctuație scăzută a personalului

În perioada de ucenicie, nu doar veți înțelege dacă ucenicul este potrivit pentru funcția propusă și are o motivație înaltă, dar și veți putea crea această motivație. În contact direct cu angajații, ucenicul va putea absorbi valorile întreprinderii, se va integra în cultura ei corporativă și, la finalul programului, veți avea parte de un nou angajat loial și motivat.

Tinerii angajați după absolvirea programului de învățământ dual, sunt mai loiali întreprinderii, datorită creditului de încredere și suportului oferit de întreprindere în perioada studiilor. Chiar dacă sunt liberi să aleagă a lucra la o altă întreprindere după absolvire, tinerii mai degrabă vor decide să se angajeze la întreprinderea pe care o cunosc și unde au devenit parte a echipei. De exemplu, la "Draexlmaier Automotive" circa 77% din absolvenți devin ulterior angajați titulari.

c) Reducerea costurilor de recrutare și integrare a angajaților calificați

Recrutarea angajaților calificați este un proces costisitor și cu efect incert. În schimb, formarea tinerilor specialiști prin sistem dual oferă companiei Dvs. un grad de siguranță și reduce costurile de recrutare, fiind evitat riscul de a angaja un candidat nepotrivit din exterior.

Odată ce ucenicii absolvă învățământul dual, îi puteți angaja pe acei care au avut cea mai înaltă performanță. Tinerii angajați după absolvirea programului de învățământ dual sunt productivi din prima zi de lucru, fără a mai fi necesară o pregătire adițională.

d) Recuperarea investițiilor în învățământul dual

Veți suporta cheltuieli inițiale pentru pregătirea ucenicilor, însă acestea se răscumpără pe măsura obținerii unor cadre înalt calificate, motivate și loiale. În plus, chiar și în perioada de studii, ucenicii pot avea un randament pozitiv.

În dependență de specificul meseriei/specialității, costurile pentru instruirea ucenicilor pot

fi compensate prin veniturile generate în urma activității acestora în cadrul întreprinderii. De exemplu, experiența „Panilino” confirmă că, după primele 7 luni, ucenicii au un randament de 50%-70% în comparație cu restul angajaților. La acestea se mai adaugă și deductibilitatea din punct de vedere fiscal a costurilor de instruire, despre care se va relata în continuare..

e) Imagine pozitivă în societate

Experiența Germaniei, Austriei și Elveției arată că întreprinderile implicate în formarea profesională duală se bucură de o imagine pozitivă și respect în societate. Implementarea programelor de învățământ dual este percepută de societate ca și dovadă a responsabilității sociale înalte datorită suportului oferit tinerilor.

f) Concurență sănătoasă în cadrul întreprinderii

Tinerii sunt cei care aduc un impuls nou întreprinderii. Ei sunt mai prietenoși cu tehnologiile și mijloacele moderne de informare, mai proactivi și vin cu idei și abordări noi de automatizare a proceselor, de îmbunătățire a calității, inovare etc. În timp, angajații cu experiență tind să țină pasul pentru a nu pierde competiția pentru locurile de muncă.

Nota bene

În Serbia învățământul dual a fost introdus în 2012, iar rezultatele nu s-au lăsat așteptate. Astfel, în urma evaluării impactului, antreprenorii au declarat următoarele beneficii:

1. Formarea potențialilor angajați în conformitate cu standardele întreprinderii;
2. Oportunitatea de dezvoltare prin formarea tinerilor bine calificați care lipsesc pe piața muncii;
3. O formă de responsabilitate socială corporativă.

Majoritatea angajatorilor sârbi au spus că așteptările lor au fost satisfăcute, deoarece ucenicii își manifestă angajamentul de a lucra și de a învăța (*“în general, suntem mulțumiți de modul în care se dezvoltă lucrurile. Ucenicii sunt dornici să lucreze și să învețe”*).

Pentru detalii vezi

Lessons Learned - Implementation Experience, Reform of Vocational Education and Training in Serbia, GIZ Sep 2016

1.2 CADRUL NORMATIV

Învățământul dual în Republica Moldova este reglementat de:

1. **Codul educației**, care prevede că:

- în învățământul profesional tehnic, pentru anumite meserii/profesii poate fi aplicat și învățământul dual, care se desfășoară, paralel, în instituții de învățământ profesional tehnic și în întreprinderi sau alte unități economice – art.59 alin.(5) și (6);
- persoanele fizice și juridice care investesc mijloacele proprii în dezvoltarea sistemului de educație beneficiază de facilități fiscale în modul stabilit de legislația în vigoare – art. 145 alin. (8).

2. **Codul muncii**, care se aplică în egală măsură și ucenicului, statutul juridic și fiscal al căruia este asimilat celui de salariat. În particular, în raport cu ucenicii minori (cu vârstă între 15 și 18 ani) se vor aplica cerințele suplimentare prevăzute la art.253-257 din Codul muncii referitoare la examenele medicale, norma de muncă redusă, lucrurile și deplasările interzise.

3. **Codul fiscal, art.24 alin.(19)**, în vigoare din 24 august 2018, potrivit căruia agenților economici li se permite deducerea cheltuielilor legate de organizarea și realizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual, conform modului stabilit de Guvern.

4. **Regulamentul cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual, aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 70 din 22.01.2018 (în continuare "Regulamentul nr.70/2018")**.

Nota bene

Regulamentul este principalul act normativ în domeniu, care reglementează:

- modul de organizare a învățământului dual;
- procesul de instruire a ucenicilor;
- atribuțiile și drepturile elevului-ucenic, ale agentului economic, instituției de învățământ, maestrului-instructor, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Camerei de Comerț și Industrie;
- cooperarea dintre agentul economic și instituția de învățământ;
- contractul de ucenie;
- Anexa nr. 1 – model de acord-cadru de cooperare dintre agentul economic și instituția de învățământ;
- Anexa nr. 2 – contract-tip de ucenie în învățământ dual.

Cu referire la agentul economic, Regulamentul nr.70/2018 prevede că acesta este *partener al instituției de învățământ la organizarea programului de formare profesională tehnică prin învățământ dual, dar reprezintă un loc distinct de instruire, unde se asigură dezvoltarea*

abilităților practice și competențe profesionale specifice activității agentului economic.

Agentul economic:

- 1) oferă instruirea de profil a ucenicilor, numește o persoană calificată pentru a exercita funcția de maestru-instructor în producție (cu respectarea numărului maxim de ucenici per maestru de 15:1);
- 2) pune la dispoziția ucenicilor, în mod gratuit, toate materialele necesare pentru instruirea practică, în special unelte și materiale consumabile;
- 3) asigură ucenicii, după posibilitate și cu titlu gratuit, cazare, transport și hrană;
- 4) realizează planul de instruire în cadrul întreprinderii și asigură toate condițiile pentru ca obiectivul procesului de formare profesională să fie atins;
- 5) informează instituția de învățământ parteneră despre evoluția și modul de realizare a programului de instruire practică a ucenicului, îi asigură accesul la locurile de instruire a ucenicului;
- 6) prezintă Camerei de Comerț și Industrie (**CCI**), la cerere, un raport despre ucenicii care realizează instruirea la întreprindere.

Activitatea de suport și monitorizare a învățământului dual este realizată de CCI, care este organul competent, responsabil de asigurarea calității învățământului dual în cadrul agentului economic. Potrivit Regulamentului nr.70/2018, principalele atribuții ale CCI în sistemul învățământului dual sunt următoarele:

- 1) avizează curriculumul la meseria/ profesia/ specialitatea pentru învățământul dual;
- 2) instituie Comisia pentru constatarea gradului de conformitate a agentului economic, necesar pentru desfășurarea activității de formare profesională în învățământul dual;
- 3) recomandă Ministerului Educației, Culturii și Cercetării ("**Ministerul Educației**") agenții economice conformi pentru desfășurarea învățământului dual;
- 4) ține evidența agenților economici care participă la realizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual;
- 5) delegează reprezentanți în calitate de membri ai comisiilor de evaluare și calificare în învățământul dual;
- 6) acordă suport și asistență agenților economici interesați sau implicați în realizarea programelor de formare profesională prin învățământ dual.

Regulamentul poate fi accesat pe site-urile: www.lex.justice.md sau ww.ipt.md.

5. Regulamentul cu privire la determinarea obligațiilor fiscale aferente impozitului pe venitul persoanelor juridice și persoanelor fizice care practică activitate de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.693 din 11.07.2018 (în vigoare din 10 septembrie 2018). Potrivit acestuia, aveți dreptul la deducerea cheltuielilor legate de programele de învățământ dual, care țin de:

- salariul achitat ucenicilor;
- salariul maistrilor-instructori în producție, angajați prin contract individual de muncă;
- retribuția maistrilor-instructori în producție, conform contractelor de prestări servicii;
- asigurarea ucenicilor cu materiale necesare pentru instruirea practică (în special, unelte și materiale consumabile) și cu echipamente, după caz;
- punerea la dispoziție și întreținere a spațiilor de instruire a ucenicilor;
- transportul organizat al ucenicilor, în modul prevăzut la pct.35-37 din Regulament;
- hrana organizată a ucenicilor, în modul prevăzut la pct.38-44 din Regulament.

Cadrul normativ pentru învățământul dual include și următoarele:

- Regulamentul privind constatarea conformității agentului economic pentru desfășurarea activității de formare profesională tehnică prin învățământul dual, aprobat de CCI la 26.03.2018;
- Regulamentul cu privire la formarea maistrilor-instructori în producție la întreprinderile din Republica Moldova, aprobat prin Ordinul comun al Ministerului Educației și CCI din 25.11.2014;
- Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de calificare, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr.1127 din 23.07.2018;
- Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului de admitere, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr.894 din 12.06.2018;
- Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic secundar dual;
- Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar dual;
- Standardele de calificare pentru fiecare meserie/specialitate etc.

Aceste acte pot fi găsite pe paginile web www.chamber.md, www.ipt.md, www.mecc.gov.md.

Nota bene

Învățământul dual poate fi realizat în cadrul programelor de formare profesională tehnică:

- secundară (nivelul 3 ISCED), pentru deținătorii certificatului de studii gimnaziale/ certificatului de studii liceale sau medii de cultură generală, cu durata de 1-2 ani, în funcție de complexitatea meseriei/profesiei¹;
- postsecundară (nivelul 4 ISCED), pentru deținătorii certificatului de calificare la specialități conexe meseriei inițiale/ certificatului de studii liceale sau studii medii de cultură generală, cu durata de 2 ani; și
- postsecundară nonterțiară (nivelul 5 ISCED), pentru deținătorii diplomei de bacalaureat, cu durata de 2-3 ani.

¹ Potrivit pct. 29 din Regulamentul nr.70/2018 este interzisă încadrarea în programe de formare profesională tehnică secundară (nivelul 3 ISCED) prin învățământ dual a ucenicilor în vârstă de până la 18 ani pentru funcțiile/ lucrările prevăzute în Nomenclatorul Lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.541 din 7 iulie 2014, precum și în lucrări interzise pentru copii, conform anexei la Convenția colectivă (nivel național) nr.8 din 12 iulie 2007 "Cu privire la eliminarea celor mai grave forme ale muncii copiilor".

1.3 COSTURILE PROGRAMULUI

Vă recomandăm să faceți o analiză prealabilă cost-beneficiu a programului de învățământ dual ce urmează a fi realizat, atât pe un termen relativ lung de 3-5 ani (suficient pentru a culege roadele acestui program), cât și pe un termen scurt de 1-2 ani.

Chiar dacă experiența internațională confirmă cu certitudine că programele de învățământ dual au un impact financiar net pozitiv, beneficiile excedând cu mult costurile, e bine să faceți acest exercițiu financiar și la întreprinderea Dvs., pentru a înțelege mai bine efectul scontat al programului, dar și pentru o alocare corectă a resurselor.

Costurile și beneficiile potențiale ale programului de învățământ dual²

Costuri	Beneficii
<p>a. Cheltuielile salariale pentru maistrul-instructor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - salariu și plăți aferente; - calificarea la CCI. 	<p>a. Directe: venit din vânzarea bunurilor și serviciilor produse cu aportul ucenicilor.</p>
<p>b. Cheltuielile pentru ucenic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - salariu (minim 2/3 din salariu minim în sectorul real al economiei) și plăți aferente; - (opțional) alimentație, cazare și transport. 	<p>b. Indirecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asigurarea cu cadre calificate specializate; - economie la recrutarea și pregătirea personalului; - prevenirea angajării personalului slab calificat; - reducerea fluctuației cadrelor.
<p>c. Cheltuielile pentru organizarea locurilor de instruire:</p> <ul style="list-style-type: none"> - amortizarea mijloacelor fixe, activelor nemateriale; - întreținerea și reparația mijloacelor fixe; - materiale consumabile; - utilități. 	<p>c. Alte beneficii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - îmbunătățirea imaginii întreprinderii; - crearea unui mediu competitiv în cadrul întreprinderii.

² Pentru detalii, în funcție de meserie/specialitate, a se vedea *Studiul privind estimarea costurilor lunare pentru organizarea procesului de instruire a ucenicilor în programele de formare profesională prin învățământ dual*, elaborat de BAA Gladei și Partenerii la comanda GIZ

Exemplu de costuri lunare pentru meseria "Operator la mașini-unelte semiautomate și automate" (sursă - autorul):

Indicatori cheltuieli	Cost lunar (lei)	Nr. ang.	Cost lunar per angajat (lei)	Cost lunar per ucenic (lei)
Salariu ucenic			2,131.50	2,131.50
Salariu maestru	7,206.00	1,000	7,206.00	3,411.12
Salariu administrație	408,018.33	1,000	408.02	7.24
Întreținere și reparație mijloace fixe	69,397.75	1,000	69.40	69.40
Amortizare mijloace fixe	181,741.67	1,000	181.74	21.51
Amortizare active nemateriale	135,699.17	1,000	135.70	16.06
Pază și protecție	74,133.33	1,000	74.13	74.13
Combustibil	52,323.33	1,000	52.32	52.32
Energie electrică	92,150.00	1,000	92.15	92.15
Încălzire	89,486.00	1,000	89.49	89.49
Apa și canalizare	25,050.00	1,000	25.05	25.05
Locațiune curentă	48,676.83	1,000	48.68	48.68
Cheltuieli comunicație	29,256.67	1,000	29.26	29.26
Cheltuieli comunale	63,960.08	1,000	63.96	63.96
Total	1,277,099.17		10,607.39	6,131.87

1.4 CERINȚELE FAȚĂ DE ÎNTREPRINDERE

Pentru a desfășura un program de învățământ dual, trebuie să aveți capacitatea de a satisface condițiile pentru organizarea programului, precum și competențe generice și profesionale. Această capacitate este stabilită în conformitate cu **Regulamentul privind constatarea conformității agentului economic pentru desfășurarea activității de formare profesională prin învățământul dual**, aprobat prin decizia Biroului Executiv al CCI nr.07/4 din 26.03.2018 ("**Regulamentul de conformitate**").

Potrivit Regulamentului de conformitate, CCI instituie o comisie specializată, care efectuează o vizită de informare la întreprindere, în prezenta reprezentantului ei oficial. Deci, trebuie să vă

asigurați că cele de mai jos sunt realizate:

- a) Ați semnat cu instituția de ÎPT acordul de cooperare;
- b) ați elaborat, împreună cu instituția de învățământ, și aprobat un Plan de instruire în cadrul întreprinderii (pentru mai multe detalii, a se vedea secțiunea 2.6 *infra*);
- c) aveți sau puteți asigura un număr necesar de maștri-instrucitori în producție (deținători ai certificatului de calificare) proporțional numărului de ucenici (conform regulii un maestru-instructor pentru un număr maxim de 15 ucenici);
- d) sunteți dotați cu cele necesare realizării programului: spații, unelte și echipamente, materiale, consumabile, etc.;
- e) aveți capacitatea financiară de a suporta costurile programului (a se vedea secțiunea 1.3 *supra*)
- f) puteți asigura respectarea măsurilor de securitate și sănătate în muncă.

Nota bene

Standardele de constatare a conformității (Anexa nr.1 la Regulamentul de conformitate) instituie două grupuri distincte de condiții care trebuie îndeplinite de întreprindere, și anume:

- "Condiția cu privire la competența personală și profesională a agentului economic" și
- "Condiția cu privire la caracterul adecvat al locului de formare profesională și a capacităților materiale".

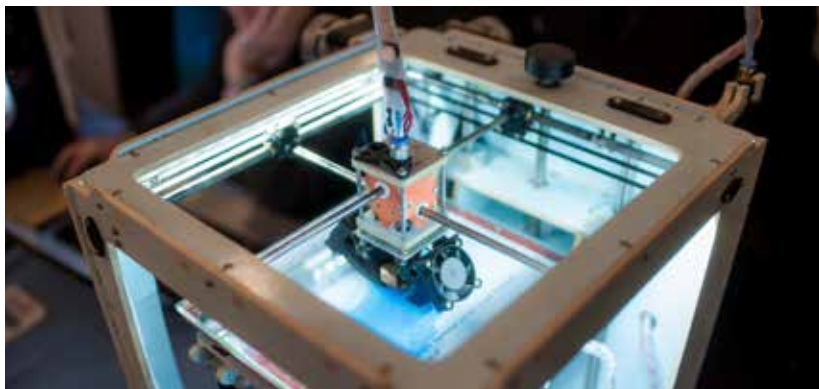

Potrivit pct.17 din Regulamentul nr.70/2018, în cazul în care nu întruniți condițiile pentru a asigura instruirea completă conform curriculumului de formare pe module/discipline, vă puteți asocia într-un **consorțiu cu alți agenți economici**, pentru a realiza împreună programul de învățământ dual. Puteți organiza un consorțiu (sau adera la unul deja creat) chiar și atunci când întruniți condițiile necesare, însă doriți să optimizați costurile alocate programului. În acest sens, este recomandabil să luați în considerare:

- implicarea unui maestru-instructor în producție și/sau loc de instruire în comun de către două sau mai multe întreprinderi;
- antrenarea ucenicului în două sau mai multe întreprinderi, în particular atunci când, potrivit curriculumului pentru meserie/specialitate, este necesară însușirea mai multor procese tehnologice specifice.

Potrivit proiectului **Regulamentului pentru organizarea și funcționarea consorțiilor în învățământul dual**, misiunea consorțiului este de a oferi actorilor învățământului dual o platformă sustenabilă pentru urmărirea beneficiului comun și colaborarea pentru a răspunde nevoilor lor actuale și viitoare de abilități și competențe. Consorțiile funcționează pe principiul eficienței, libertății organizării și funcționării, mobilizării comune, independenței membrilor consorțiului, îmbunătățirii calității, transparenței și cooperării. Principalele atribuții ale consorțiilor sunt următoarele:

- a) crearea oportunităților de muncă-învățare, activităților educaționale, dezbaterilor, discuțiilor tematice, seminarelor, vizitelor de responsabilizare socială și civică a ucenicilor;
- b) investigarea nevoilor de educație și formare profesională dintr-un sector de activitate sau arie teritorială de interes comun și planificarea coordonată a ofertei, pe termen mediu și lung, pentru acoperirea optimă a nevoilor identificate; și
- c) schimbul de bune practici în cadrul consorțiului și stabilirea relațiilor cu alte consorții naționale și/sau internaționale, instituții publice/private.

Caz de succes

În orașul Orhei, 6 agenți economici mici și mijlocii implementează cu succes învățământul dual, începând cu anul 2016. În colaborare cu Școala Profesională din orașul Orhei, aceștia au luat în ucenicie tineri pentru meseria „Strungar multiprofil”. Agenții economici au contractat în comun un maistru-instructor, care ghidează ucenicii din toate întreprinderile respective.

1.5 DEFINIREA CERERII

Pentru a determina corect numărul și profilul ucenicilor pe care intenționați să-i instruiți, se recomandă să realizați o analiză a necesarului de personal în întreprindere pentru următorii 3-5 ani, luând în considerare următoarele:

1. Meserii / specialități solicitate, numărul de angajați de care veți avea nevoie. Rata de angajare a absolvenților după programul de instruire este diferită în funcție de meserie/ specialitate și condițiile oferite de întreprindere, variind în practică între 15% și 77%. Ați putea opta pentru un număr mai mare de ucenici decât angajați necesari, fapt care ar asigura o concurență sănătoasă, dar și o selecție corectă la finalul programului.

2. Profilul dorit al candidaților. Se vor defini competențele profesionale de care trebuie să dispună viitorii angajați. Egalitatea de șanse trebuie asigurată și orice discriminare trebuie evitată. Se va stabili cu certitudine în ce limită pot fi angajate persoanele cu dizabilități și procesele tehnologice la care acestea ar putea participa în siguranță.
3. Conținutul instruirii, în special:
 - termenul de instruire, care poate varia între 1 și 3 ani, în funcție de meserie/specialitate;
 - timpul de instruire a ucenicului la întreprindere, care este de 70-80% din timpul total pentru programele de învățământ profesional tehnic secundar și de 50% din timpul total pentru programe de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar. În cadrul programelor de învățământ profesional tehnic secundar, de obicei tinerii petrec 3 zile pe săptămână la întreprindere și 2 zile la instituția de învățământ (care însă poate varia în dependență de Planul de învățământ).

”

Învățământul dual în domeniul medical

Învățământul dual în sănătate a fost pilotat de către Uniunea Instituțiilor Medico-Sanitare Private din Republica Moldova (UIMSP) în parteneriat cu Centrul de Excelență în Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo”. În anul 2018, au fost bugetate 10 locuri pentru programul dual pilot de instruire a infirmierilor în cadrul consorțiului format din „Medpark”, „Neokinetica” și “Sancos”. UIMSP oferă sprijin, inclusiv financiar, pentru specialități medicale cât și nemedicale.

“

1.6 DEFINIREA OFERTEI

Chiar dacă întreprinderea Dvs. este un lider consacrat în domeniu sau un pioner în ale inovației, nu este neapărat că potențialii angajați de care aveți nevoie să vă cunoască și să dorească a face parte din echipa Dvs. Mai mult, există încă percepția comună, nu tocmai pozitivă, a "muncitorului meseriaș", care a determinat o atracție a tinerilor pentru învățământul superior și, ca efect, inflația de cadre cu studii superioare.

Aceste bariere de percepție și de comunicare trebuie depășite prin efort informațional, exprimat prin structurarea și promovarea corectă a mesajului adresat atât tinerilor (inclusiv celor cu vârsta pre-ucenică), cât și părinților sau altor persoane mature (inclusiv aflate peste hotare), pentru a motiva tinerii să aplice la programul de învățământ dual oferit de întreprinderea Dvs.

În perioada de pre-admitere, instituțiile de învățământ, atât din capitală cât și din regiuni, realizează campanii de promovare a învățământului profesional tehnic în gimnazii și licee. Vă recomandăm să comunicați cu instituția de învățământ cu care colaborați pentru a merge și informa împreună tinerii și a-i invita să aplice pentru programul de învățământ dual la întreprinderea Dvs. Puteți utiliza inclusiv materiale promoționale sau prezentări ale întreprinderii Dvs. pe care să le demonstrați sau oferiți elevilor. Astfel de măsuri captează atenția și formează motivația de a aplica anume la programul de învățământ dual oferit de întreprinderea Dvs.

PLATFORME EFICIENTE DE PROMOVARE:

- presa locală și/sau națională, atât scrisă, cât și online;
- bannere pe pagini web cu anunțuri, rețele de socializare, spoturi și apariții la TV.

CAPITOLUL II.

CUM IMPLEMENTEZ ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL ÎN ÎNTREPRINDEREA MEA?

2.1 ETAPELE IMPLEMENTĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DUAL

Noiembrie	Decembrie	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie
<p>I. Identificarea necesarului de personal.</p>		<p>III. Scrisoare de intenție către instituția de învățământ.</p>		<p>V. Evaluarea și constatarea conformității de către Comisia de specialitate a CCI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentați Comisiei raportul de auto-evaluare, conform Anexei nr.1 la Raportul de conformitate; - la cererea Dvs., Comisia face o vizită de evaluare, care durează 1-3 zile lucrătoare; - Comisia remite Ministerului Educației un raport privind conformitatea întreprinderii, în 30 de zile lucrătoare de la data aprobării componentei sale, - în caz de neconformitate sau conformitate condiționată, identificați și cooptați parteneri pentru formarea unui consorțiu. 			
<p>II. Măsuri preventive: analiza cost-beneficii (secțiunea 1.3 supra), auto-evaluarea gradului de corespundere (secțiunea 1.4), planul de dezvoltare, identificând numărul și cerințele față de candidați (secțiunea 1.5). Identificarea unui angajat din cadrul companiei pentru a fi certificat drept maestru-instructor.</p>		<p>IV. Încheierea Acordului de cooperare cu instituția de învățământ selectată.</p>				<p>VI. Elaborarea, împreună cu instituția de învățământ parteneră, a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planului de instruire la întreprindere, ținând cont de planul-cadru de învățământ, planurile de învățământ pe meserii/ specialități și curriculumul pe module/discipline, aprobate de Ministerul Educației; - Planului de învățământ pentru meseria/specialitatea selectată, ținând cont de planul-cadru de învățământ, planurile de învățământ pe meserii și specialități și curriculumul pe module/discipline, aprobate de Ministerul Educației; 	
<p>VII. Desfășurarea campaniei de informare și promovare</p>							

Iulie	August	Septembrie	"Până la finalizarea programului de învățământ dual. (Acest moment e stabilit de Dvs. împreună cu instituția de învățământ în dependență de Planul-cadru)".
				<div data-bbox="269 580 967 858" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>IX. Derularea programului:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aprobați ordinul (dispoziția) conducătorului privind încadrează ucenicilor în activități de producție, în corespundere cu specificul meseriei/ specialității, desemnați maiștrii-instructori; - încheiați contractele de ucenicie cu fiecare ucenic în parte; - realizați instructajul referitor la specificul lucrului, respectarea cerințelor de securitate și sănătate în muncă, de securitate antiincendiară, a cerințelor sanitaro-igienice, la gestionarea resurselor și protecției mediului la începutul instruirii; - realizați instruirea ucenicului în cadrul întreprinderii; - achitați salariul de ucenicie și executați alte obligații rezultate din contractul de ucenicie și din acordul de cooperare cu instituția de învățământ. </div> <div data-bbox="497 866 729 1053" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>X. Participarea la examenul de calificare în învățământul dual, prin delegarea a cel puțin unui membru al Comisiei de elaborare a subiectelor pentru examen și Comisia de evaluare și calificare.</p> </div> <div data-bbox="734 866 967 951" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p>XI. Înaintarea ofertei de angajare absolvenților selectați.</p> </div>
<p>VIII. Participarea la concursul de admitere, cu probe de admitere (teste, interviuri etc.), în modul prevăzut de Acordul de cooperare cu instituția de învățământ.</p>				

2.2 ACORDUL DE COOPERARE

Acordul de cooperare se încheie conform modelului prevăzut în Anexa nr. 1 la Regulamentul nr.70/2018. Clauzele esențiale ale acestui acord sunt:

1. obiectul acordului, și anume organizarea și realizarea programului de formare profesională, cu indicarea anului de studii și a meseriei/ profesiei/ specialității;
2. drepturile și obligațiile părților (instituției de învățământ și întreprinderii), ale maestrului-instructor al instituției de învățământ și al întreprinderii;
3. modul de elaborare și monitorizare a planului de instruire și conținuturile specifice activităților de ucenicie;
4. repartizarea orelor teoretice (la instituția de învățământ) și practice (la întreprindere), locul de desfășurare a instruirii teoretice și practice;
5. numărul de locuri alocate pentru instruire pe meserii/ profesii/ specialități;
6. răspunderea fiecărei părți privind asigurarea calității desfășurării programului;
7. condițiile de reziliere a acordului.

O copie a acordului de cooperare, semnat de ambii parteneri duali, trebuie prezentată la CCI, Secția Învățământ Dual (www.chamber.md).

Nota bene

Scrisoarea de intenție către instituția de învățământ trebuie să conțină:

- denumirea și datele de identificare ale întreprinderii;
- numărul solicitat de ucenici pentru fiecare meserie/ specialitate/ profesie;
- informația despre existența consorțiului dacă e cazul.

2.3 PREGĂTIREA MAIȘTRILOR-INSTRUCTORI

La momentul derulării programului de învățământ dual, trebuie să dispuneți de unul sau mai mulți maiștri-instructori în producție, proporțional numărului de ucenici (conform regulii: un maestru-instructor pentru maxim 15 ucenici). Puteți solicita suportul CCI în vederea identificării candidaților potriviți.

Instruirea și certificarea maiștrilor-instructori este realizată de către CCI³. Certificatul de calificare al maiștrilor-instructori în producție este valabil 5 ani.

Maistrul-instructor poate fi angajat prin contract individual de muncă sau prin contract de

³ 35 de maiștri-instructori au fost instruiți și certificați doar în cel mai recent program de formare continuă realizat de CCI, din iunie 2018. În total, pe parcursul anilor 2017-2018, au fost instruiți și certificați de către CCI și MECC circa 80 de maiștri-instructori în producție.

prestări servicii. În ultimul caz, regimul fiscal al retribuției maistrului-instructor va fi similar celui al salariului (în virtutea prevederilor art. 88 alin.(5) Cod fiscal), cu aplicarea reținerii la sursă a impozitului pe venit. Reținerea la sursă nu se aplică și retribuția este achitată în întregime maistrului-instructor care este înregistrat în calitate de întreprinzător individual.

Pentru întreprindere, atât salariul cât și retribuția civilă a maistrilor-instructori în producție sunt deductibile fiscal (a se vedea secțiune 1.2 *supra*).

Maistrul-instructor în producție are următoarele sarcini:

1. participă, în comun cu instituția de învățământ, la elaborarea curriculumului și a Planului de instruire în cadrul întreprinderii, precum și a altor documente educaționale
2. ghidează ucenicul în activitatea de formare profesională în cadrul întreprinderii, inclusiv prin asigurarea procesului de instruire practică cu materiale didactice, fișe tehnologice, manuale și echipament tehnic, puse la dispoziție de către instituția de învățământ și întreprindere;
3. monitorizează implementarea Planul de instruire;
4. participă la elaborarea subiectelor pentru probele practice în cadrul examenului de calificare;
5. asigură instruirea ucenicilor în materie de securitate și sănătate în muncă, în conformitate cu legea.

” Nota bene

Potrivit Programului de formare continuă a maistrilor instructori în producție (aprobat prin Ordinul comun al Ministerului Educației și CCI din 08.11.2017) fiecare maestru trebuie:

- să acumuleze 120 de ore de instruire (4 credite), conform unităților de conținut stabilite;- informația despre existența consorțiului dacă e cazul.
- să promoveze examenul de certificare, constând din proba scrisă și proba practică.

“

2.4 SELECTAREA UCENICILOR

Admiterea la programele de învățământ dual se realizează în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului de admitere, aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.894 din 12.06.2018.

Concursul de admitere se realizează de către instituția de învățământ. Pentru înscrierea la concursul de admitere, candidații depun la Comisia de admitere a instituției de învățământ dosarul cu actele necesare. La programele de formare profesională tehnică prin învățământul dual, la solicitarea agentului economic, candidatul susține o probă suplimentară de concurs.

Aveți deci posibilitatea practică de a recruta, împreună cu instituția de învățământ, ucenicii corespunzători necesităților Dvs. de personal. Este recomandabil ca, în procesul de selecție, să evaluați nu doar calitățile profesionale, dar și cele personale ale candidaților, inclusiv capacitatea de lucru în echipă, motivația și capacitatea de a lucra în condiții solicitante. Nu uitați totuși că sunt încă adolescenți, caracterul cărora este în formare și care merită un credit de încredere.

Candidatul la programul de învățământ dual trebuie să fie apt din punct de vedere medical pentru cerințele specifice calificării pentru care se pregătește și să întrunească următoarele condiții:

1. pentru formarea secundară (nivelul 3 ISCED):
 - să aibă vârsta de 15 ani;
 - să dețină cel puțin certificatul de studii gimnaziale/ certificatul de studii liceale sau medii de cultură generală;
2. pentru formarea postsecundară (nivelul 4 ISCED) și postsecundară nonterțiară (nivelul 5 ISCED):

- să aibă vârsta de 18 ani;
- să dețină act de studii în conformitate cu nivelul de calificare pentru care optează;

Recomandări

Din experiența programelor duale deja implementate: doriți ca cei mai buni tineri să vină și să se înscrie la meseria/specialitatea oferită de Dvs?

Începeți colaborarea cu instituția de învățământ cu mult înainte de perioada oficială de admitere!

Comunicați cu tinerii și părinții acestora despre specificul și avantajele meseriei/specialității respective; prezentați oferta de angajare. În plus, fiți pro-activi și interesați-vă despre cum se desfășoară admiterea la instituția de învățământ.

2.5 CONTRACTUL DE UCENICIE

Tânărul obține calitatea de ucenic în momentul în care semnați cu el contractul de ucenicie.

Modelul contractului este expus în Anexa nr. 2 a Regulamentului cu privire la organizarea programelor de formare profesională tehnică prin învățământ dual. Contractul de ucenicie trebuie să stabilească:

- drepturile și obligațiile ucenicului și ale agentului economic;
- meseria / specialitatea urmată, maestrul-instructor de producție responsabil, salariul de ucenicie, perioada de ucenicie.

Contractul de ucenicie se încheie conform modelului prevăzut în Anexa nr.2 la Regulamentul nr.70/2018. Clauzele esențiale ale acestui contract:

1. obiectul contractului, și anume obligația ucenicului de a urma pregătirea profesională oferită de întreprindere și obligația întreprinderii de a-i asigura ucenicului toate condițiile necesare formării profesionale potrivit meseriei/ profesiei/ specialității prevăzute în contract și de a-i achita salariul de ucenicie;
2. indicarea maestrului-instructor în producție, sub a cărui coordonare directă se realizează programul de învățământ dual;
3. drepturile și obligațiile părților (întreprinderii și ucenicului), inclusiv:
 - obligația întreprinderii să asigure condițiile corespunzătoare pentru instruirea ucenicului și să-i achite salariul agreed (dar nu mai puțin de 2/3 din cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real);
 - obligația ucenicului să frecventeze orele de instruire practică la întreprindere, să respecte indicațiile maestrului-instructor în producție și să realizeze sarcinile de muncă;
4. răspunderea părților;
5. condițiile de încetare a contractului.

În cazul în care ucenicul nu are împlinită vârsta de 18 ani, contractul trebuie semnat de un părinte, tutore/curator sau alt reprezentant legal, cu excepția cazului în care ucenicul a obținut prin emancipare sau căsătorie, la vârsta de 16-18 ani, capacitate deplină de exercițiu și confirmă acest fapt.

În cazul în care ambii părinți sunt plecați peste hotare, oricare dintre părinți poate semna contractul acolo unde se află, cu sau (dacă acceptați) fără legalizarea notarială a semnăturii. Semnarea contractului de către alte persoane (bunei, unchi, etc.) nu echivalează cu semnarea de către părinți.

În contractul de ucenicie nu pot fi incluse prevederi care limitează drepturile ucenicului prevăzute de Regulamentul nr.70/2018 și legislația muncii precum și cele care deviază de la scopul și sensul învățământului profesional dual. Contractul de ucenicie poate face referință la regulamentele interne, contractele colective de muncă care trebuie prezentate și explicate ucenicului.

Aptitudinea din punct de vedere medicală se confirmă prin certificat medical. Ulterior, până la atingerea vârstei de 18 ani, ucenicul va fi supus examenului medical obligatoriu în fiecare an, din contul întreprinderii.

Tinerii în vârstă de până la 18 ani nu pot fi antrenați în muncile stabilite expres de prevederile Nomenclatorului lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani și a Normelor de solicitare maxim admise pentru persoanele în vârstă de până la 18 ani la ridicarea și transportarea manuală a greutăților, adoptat prin Hotărârea Guvernului Nr. 541 din 07.07.2014.

”

Recomandari

Ați putea considera posibilitatea organizării, înainte de începerea activității ucenicului, a unei excursii la întreprindere pentru ucenicul împreună cu părintele sau alt reprezentant legal. Pe parcursul acesteia puteți prezenta spațiul, anturajul, condițiile de lucru și procesele tehnologice care urmează să le învețe. Acest fapt îi va determina pe părinți să încurajeze pe copiii lor să fie productivi și responsabili.

Odată ce ating anumii indicatori de performanță, ucenicii pot fi stimulați, inclusiv cu distincții/ diplome/ certificate. Un impact semnificativ pozitiv au și scrisorile de mulțumire adresate părinților sau instituțiilor de învățământ.

“

2.6 PLANUL DE INSTRUIRE ÎN CADRUL AGENTULUI ECONOMIC

O reglementare detaliată planificării instruirii ucenicilor este prevăzută în Planul-Cadru pentru învățământul profesional tehnic secundar dual și Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar non-terțiar, aprobate prin Ordinul Ministerului Educației nr.1331 din 10.09.2018. Instrucțiuni și recomandări privind elaborarea acestora pot fi găsite în Ghidurile practice de implementare, elaborate de Ministerul Educației.

Întreprinderea Dvs. are următoarele atribuții în acest proces:

1. consultați instituția de învățământ în elaborarea listelor unităților de curs și ordinea de studiere a disciplinelor/modulelor;
2. participați, împreună cu instituția de învățământ la elaborarea Rutei de parcurgere a componentelor planului de învățământ;
3. participați la elaborarea curriculumului modulelor/disciplinelor;
4. participați la elaborarea Planului de instruire în instituția de învățământ;
5. desemnați membri în comisiile de evaluare sumativă a unităților de curs;
6. elaborați și adoptați Planul de instruire în cadrul întreprinderii.

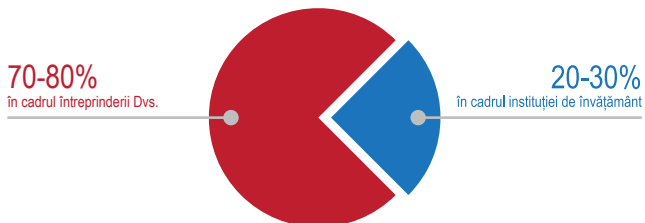
La elaborarea Planului de instruire în cadrul întreprinderii trebuie să țineți cont de următoarele:

1. capacitatea Dvs. de a asigura concomitent ucenicii cu:
 - spații de studii (săli de clasă, laboratoare, săli cu simulatoare, ateliere de exersare etc.);
 - locuri de instruire/ de muncă (în ateliere, secții, sectoare, laboratoare, la conveiere, la strunguri etc.); puteți diviza grupa de ucenici în subgrupe, cu elaborarea, pentru fiecare din subgrupe, a unui Plan de instruire distinct;
2. necesitatea creării condițiilor ca fiecare din ucenici să exerseze la fiecare din locurile posibile de muncă, prevăzute în standardul/profilul ocupațional.

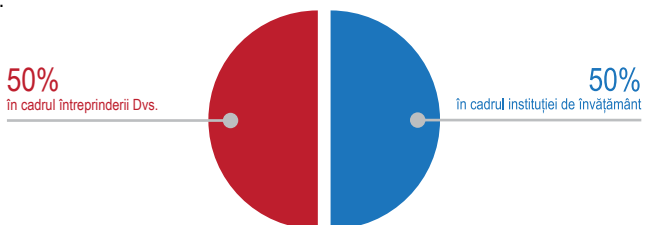
2.7 PERIOADA DE IMPLEMENTARE

- Timpul de instruire este partajat în raport cu durata normativă a programului, după cum urmează:

a) pentru programele de formare profesională tehnică secundară:

b) pentru programele de formare profesională tehnică postsecundară și postsecundară nonterțiară:

- Dotarea locului de muncă (echipament, materiale, uniformă) a ucenicului este similară cu cea a angajaților din întreprindere.
- Ucenicului i se vor pune la dispoziție echipamente și materiale necesare în conformitate cu legislația muncii și normele privind sănătatea și securitatea în muncă.
- Cazarea, transportul și hrana le oferiți doar la discreția și posibilitatea Dvs. Instituția de învățământ care dispune de cămin este obligată să ofere ucenicului un loc de trai.
- Evidența contabilă a ucenicilor are loc în mod similar cu evidența contabilă a salariaților întreprinderii.
- Durata zilnică a pregătirii teoretice și practice în cadrul companiei se stabilește după cum urmează:
- 40 de ore pe săptămână pentru ucenicii mai mari de 18 ani;
 - 35 de ore pe săptămână pentru ucenicii de la 16 la 18 ani;
 - 24 de ore pe săptămână pentru ucenicii de la 15 la 16 ani.
- Ucenicul beneficiază de concediu plătit în perioada vacanțelor, cu o durată minimă de 28 de zile calendaristice, cu excepția zilelor de sărbătoare nelucrătoare. În perioada vacanțelor care depășește durata concediului anual de odihnă, ucenicului se poate acorda un concediu neplătit.

2.8 EVALUAREA UCENICULUI

Este recomandabil să evaluați periodic progresul ucenicului, fapt ce v-ar ajuta să determinați nivelul de cunoștințe și dexterități acumulate; să motivați ucenicul să se axeze pe rezultate și acumularea de cunoștințe/experiențe și să îmbunătățiți măsurile de instruire și condițiile de lucru cu ucenicul pentru a optimiza procesul de instruire.

Evaluarea finală pentru obținerea calificării are loc în conformitate cu prevederile Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de calificare, aprobat prin Ordinul Ministerului Educației nr.1127 din 23.07.2018. Examenul de calificare în învățământul dual este organizat de către instituția de învățământ, care constituie Comisia de elaborare a subiectelor pentru examen și Comisia de evaluare și calificare.

Dvs. trebuie să delegați cel puțin un reprezentant în fiecare comisie, care este remunerat pentru munca prestată în această calitate de către instituția de învățământ.

”

Nota bene

1. Dacă elevul nu a promovat examenul de calificare, acesta este în drept să se prezinte la o nouă sesiune organizată de instituția de învățământ parteneră.
2. Întreprinderea este în drept să prelungească contractul de ucenicie pentru perioada susținerii repetate a examenului de calificare.
3. Condițiile de organizare și de desfășurare a examenului de calificare, termenele de desfășurare a examenului de calificare repetat și componența comisiei de calificare se stabilesc de Ministerul Educației.

“

Finalitatea cu succes a programului de formare profesională tehnică prin învățământ dual constă în transformarea ucenicului de ieri în angajatul de astăzi. În acest fel, prin efort propriu, cu costuri reduse și alocate eficient, în cooperare cu instituția de învățământ în care aveți încredere, vă pregătiți cadrele de care aveți nevoie, obținând un angajat competent, loial și motivat.

Acest ghid poate fi obținut de la MECC, CCI și descărcat on-line pe www.chamber.md sau www.ipt.md.

